

Does pension policy make older women work more?

The effect of increasing the retirement age on the labour market position of ageing women in Hungary

Cseres-Gergely Zsombor

MTA KRTK Közgazdaságtudományi Intézet

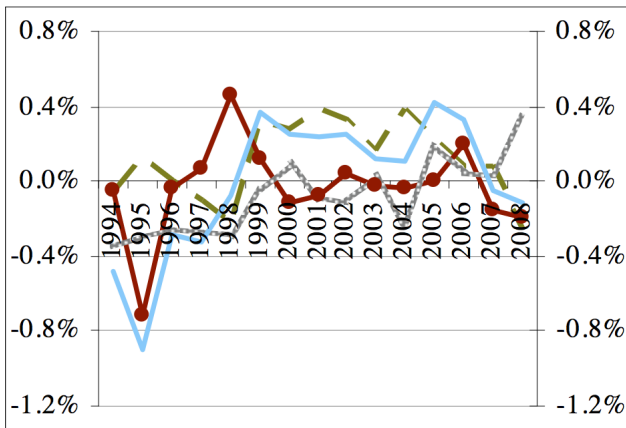
MKE konferencia, 2013 december 19.

A kutatást a 101803. számú OTKA kutatás támogatta

Motiváció: stilizált tény pontosítása

Foglalkoztatási ráta változása 1998-2008 között: 47,4→50,3 (15-74, KSH STADAT).

20-24: 24,8→46,2, 40-44: 76,0→79,4, 55-59: 24,8→46,2, 60-64: 7,2→13,0.

Forrás: Kátay, Gábor – Benedek, Nobilis. 2009. "Driving Forces Behind Changes in the Aggregate Labour Force Participation in Hungary." MNB Working Papers. WP 2009/5

Hazai:

- Benczúr-Kátay-Kiss (2012) általános egyensúlyi mikroszimuláció – 55-65 évesek: 4,26 %pont
- Major - Varga (2013) kalibrált életciklus modell – 55-65 évesek: átlag 10 % (4 %pont körül)
- Konkrét mérés nélkül, de az elérhetőség fontossága a nyugdíjbavonulási döntésben: Cseres-Gergely (2008)

Nemzetközi:

- Számosan extrapolációra alapozva
- Staubli és Zweimüller (2011) – egy év emelés = 3,5 %pont lokálisan
- Cribb-Emerson-Tetlow (2013) – egy év emelés = 7 %pont lokálisan

Itt és most: az utóbbiakhoz hasonló mérés.

Programértékelési logika: pontos, rövid távú hatás mérése. „Difference in difference” (DiD) diszkrét ugrás felhasználásával.

- DiD: tényellentétes trend pótlása hasonló csoport viselkedésével
- Diszkrét ugrás a jogosultságban: egyébként hasonló *kezeltek* és *kontrollok*.
  - Kezeltek: akik az emelés hatására „elvesztették” jogosultságukat.
  - Kontrollok: az emelése előtt és után is éppen jogosultak. Feltételezés: az ő lehetőségeiket/magatartásukat nem befolyásolja a korhatár változása.
- Szűk ablak (korban). További homogenizálás: regresszióval. (Nem tisztán szakadós modell: alternatív lehetőségek tompítanak.)

A mért hatás ...

- ① pontos (ha a feltételek teljesülnek)
- ② rövid távra vonatkozik (alkalmazkodás tompíthatja)
- ③ nem az összes hatást mutatja, mert csak a mért népességre vonatkozik, és
- ④ az esetleges áttérjedési, helyettesítési hatásokat nem méri - bruttó

Változások a nyugdíjkorhatárokból Magyarországon

	Women		Men	
	NRA	ERA	NRA	ERA
1992	55	-	60	-
1993	55	-	60	-
1994	55	-	60	-
1995	56*	-55	60	-
1996	56	55	60	-
1997	57*	55	60	-
1998	57	55	61*	60
1999	57	55	61	60
2000	58*	55	62	60
2001	58	56	62	60
2002	59*	56	62	60
2003	59	57	62	60
2004	60 *	57	62	60
2005	60	57	62	60
2006	61*	57	62	60
2007	61	57	62	60
2008	62	57	62	60
2009	62	58	62	60
2010	62	59	62	60
2011	62	59	62	60
2012	62	62	62	62
2013	62	62	62	62

A *-gal jelölt korhatárok impliciték; a törvény születési év és kor-szabályt ír elő.

További események

- 1996-1997(?) óta: jelentős bónusz a normál korhatár után is továbbdolgozóknak
- 1998: után a degresszivitás folyamatosan, erősen csökken
- 2008: kezdőnyugdíj számítási szabályainak változása
- 2011: nőknél 40 éves szolgálati idő után teljes nyugdíj jár
- rokkant-ellátás folyamatos változása

Nőkön a hangsúly!

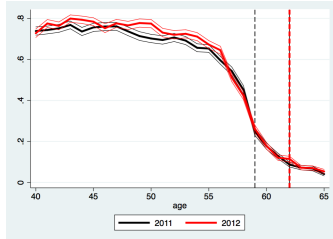
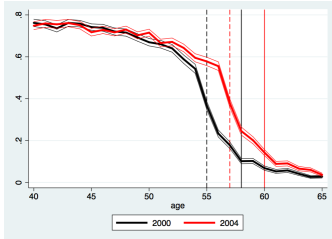
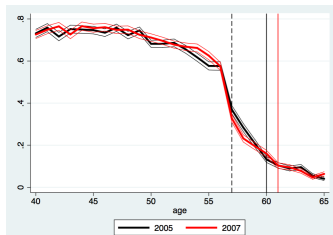
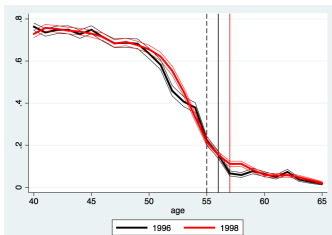
A mérés modell-agnosztikus, de tájékoztatásul mégis:

Korcsoportos viselkedés, de a homogenizálás miatt egyéni adatokra van szükség.
KSH munkaerő felmérés.

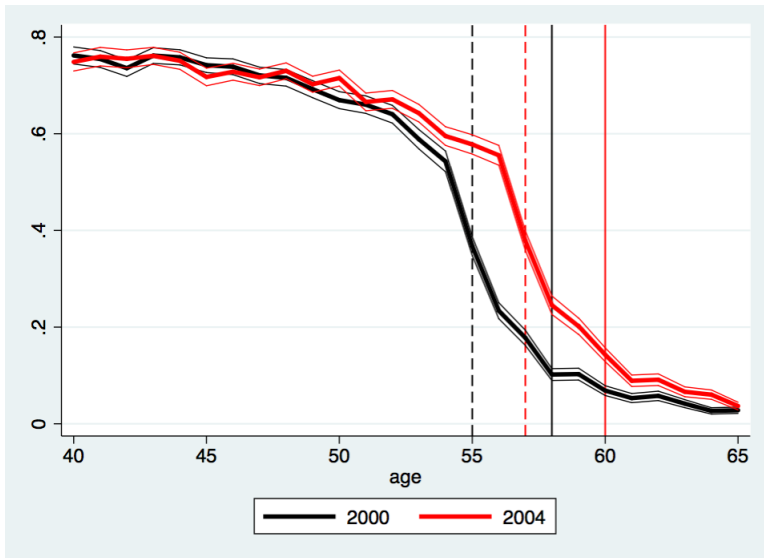
- Negyedéves adatok 2003-tól folyamatosan
- Minden negyedévben álagosan kb. 70 ezer ember
- Demográfiai, munkavállalással-, munkanélküliséggel-, transzferekkel kapcsolatos adatok
- Rövid (6 hónap) panel - most nem használjuk
- Egy korévben kb. 1000 ember

Az epizódok ábrákban (csak nők)

Az epizódok ábrákban: a 2000-2004-es epizód (csak nők)

Nyers hatások (csak nők)

	Kezelt	Normál Kontroll	Diff	Kezelt	Előrehozott Kontroll	Diff
	56	57				
1996	15,4	6,6	8,8			
1998	15,4	11,1	4,3			
	0,0	4,5	-4,5			
	58	60		56	57	
2000	10,2	6,8	3,4	23,4	17,8	5,6
2004	24,5	14,3	10,2	55,5	37,9	17,6
	14,3	7,5	6,8	32,1	20,1	12,0
	60	61				
2005	13,2	10,4	2,8			
2007	16,0	10,3	5,7			
	2,8	-0,1	2,9			
				59	62	
2011				24,7	8,7	16,0
2012				26,1	11,5	14,6
				1,4	2,8	-1,4

Becsült egyenlet:

$$\phi(y_{tci}) = \alpha + \delta p_i + \gamma l_t p_i + \theta l_t + \quad (1)$$

$$+ \vartheta b_{tci} + \eta_t + q_t + y_c + \quad (2)$$

$$+ \beta_1 X_{1tci} + \quad (3)$$

$$+ \beta_2 X_{2tci} + \quad (4)$$

$$+ \epsilon_{tci}$$

Kontrollok:

- 1 DiD változók: hatás, hatás*időszak, időszak
- 2 + negyedév, kohorsz, életkor (több ki fog esni)
- 3 + iskolázottság, partnerrel él
- 4 + partner nyugdíj-jogosultsága, kora és iskolázottsága (csak a partnerrel)

Probit egyenlet átlagos marginális hatásai klaszter-robosztus standard hibákkal:

	1	2	3	4
1996-1998 NRA	0.01 (0.01)	0.02* (0.01)	0.02* (0.01)	0.01 (0.01)
2000-2004 NRA ⁺	0.03*** (0.01)	-0.03** (0.01)	-0.02 (0.01)	-0.01 (0.02)
2000-2004 ERA ⁺	0.10*** (0.01)	0.13*** (0.02)	0.14*** (0.02)	0.15*** (0.03)
2005-2007 NRA	0.03*** (0.01)	0.04** (0.01)	0.04*** (0.01)	0.04*** (0.01)
2011-2012 ERA	0.07*** (0.01)	-0.00 (0.02)	-0.00 (0.02)	0.01 (0.02)

Robust standard errors (via delta method) in parentheses; *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1;

+: clustered bootstrap standard errors

Robusztus mérés, hatás összhangban a jellegével és a tapasztalatokkal: 1 év = 4-7 %pont foglalkoztatás-növekmény.

Teendők:

- További robusztusság-ellenőrzés: placebo
- Életkor pontosabb mérése (hónapban): kockázati csoport reálisabb
- Átterjedési hatások?
- Minta panel-jellegének felhasználása? (csak 6 hónap)
- Mechanika kibontása vagy munkanélküliség elhagyása
- Tartalmi magyarázatok. Főként: mi történt 2011-ben?